QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quartâ Novembris.

M. JOSEPHO PITTON TOURNEFORT, Doctore Medico, Præside.

An morborum curatio ad Mechanicæ leges referenda?

I.

EX medicamentis, alia per superiora excludunt, vomitu, anacatharsi, sternutatione, ptyalismo. Alia per inferiora subducunt, catharsi, diuresi, catameniis. Nonnulla per universam cutim, diaphoresi tum manifestâ, tum insensibili. Cætera humores & partes ad naturalem statum adducunt. Horum omnium actio tam mirabilis, quàm multiplex, à propriâ partium structurâ & motu pendens ad solas qualitates primas referri non debet. Occultis rerum causis, aut inanitionis metui; Archæo vel spiritui universali minimè tribui: cum hirudinis, cucurbitulæ, succini, aut magnetis viribus nequaquam comparari. Inania planè verba, nisi eorum notiones cum vi mechanicâ conjungantur. Quid ipsa caliditas, frigiditas, siccitas, & humiditas? nisi singularis dispositio quorumdam corporum. Quid magnetica virtus? nisi ferri lapidei, & materiæ magneticæ symmetria & concentus. Quid hirudinum & cucurbitularum attractio sine aëris gravitate, & elatere? Quid Archæus faber, Spiritus universalis, Anima mundi? fabula, vel materia tenuissima, egregiè mobilis, penetrabilis, cuncta movens. Sua singulis corporibus inest conformatio. Quæ clavim inter & seram, cochleam & receptaculum proportio, eadem sæpe adest inter cætera corpora. Eædem eorum quæ visum fugiunt, ac eum afficiunt leges. Asclepiadæi ad magnitudines, & figuras, ac posituras corpusculorum, ac meatuum, facultates medicamentorum jamdiu retulerunt. Eadem quippe semper est naturæ vox, nec notiones naturales diversæ, sed harum quis curam habet! risit tunc Galenus, alter ab Hippocrate medicinæ princeps, refellere conatus est, nec tamen ipse in viribus medicamentorum exponendis, carere potuit partium tenuitate, atque crassitie. Quid hisce felicissimis temporibus exequemur, ad disciplinarum incrementum magis opportunis?

I I.

QUEM æsophagi, ventriculi, & intestinorum nomine appellarunt ductum, musculus ille est concavus, & glandula conglomerata. Hujus liquor ad alimentorum solutionem, fibræ ad eorum per inferiora expulsionem comparatæ sunt. Promovetur hæc ab ingestorum pon-

dere, diaphragmate, & musculis abdominis. Præclusis à pyloro ad anum viis, contenta gradum revocare necessum est. In causâ hæc sunt: Præpostera fibrarum ventriculi contractio: Materia inferiores vias obstruens: Violentus diaphragmatis, & musculorum abdominis motus. In vomitu à medicamento fibrarum ventriculi contractio non invertitur, pylori & intestinorum cavitas non intercluditur. Ergo ventriculus & intestina velut à torculari premuntur à diaphragmate, & musculis infimi ventris, ut quilibet in seipso observare potest, quo tempore vomit. Eorum potentia ventriculi conatum superare luculenter demonstratur in Chirac de ileo. cane vivo, qui mercurium sublimatum voravit. Contra in purgatione contractio fibrarum ventriculi major est vi musculorum abdominis & diaphragmatis; ob varium nempe sensum ab emeticis & à purgantibus excitatum, major vel minor spirituum copia fluit in ventriculum, vel in diaphragma, & musculos infimi ventris. Cum primùm purgantia in ventriculum descenderint, ejus villi ad contractionem incitantur. Quo vehementius, eo facilius per inferiora pellunt. Glandulæ inter eos positæ fortius expressæ, per iteratas vices aptiores fiunt ad serum assiduè allabens copiosius excipiendum: Sic spongia quæ manibus tractatur, longè majorem aquæ copiam fundit, quam altera quæ immota manet, cum ad utramque æqualiter aqua decurrit ex tubo bifido. Sanguis igitur in purgatione colluviem serosam copiosius deponit in glandulas ventriculi & intestinorum, quam cæterarum partium: despumatur ipse, & universum corpus eluit. In vomitu verò abdominis partes geminatis ictibus mundantur à sordibus, ut vestes à lotricibus. Tantam munLib. 3. de vict. rat. ditiem etiam in prosperâ valetudine, ter in mense requirebat Hippocrates in humidioribus, bis in siccioribus. Emetica per breviorem viam noxios, aut superfluos humores eliminant absque metu transfusionis in sanguinem, ut catharsis per lacteas sæpe efficit. Sternutatoria & Errhina è glandulis membranæ pituitariæ serum eliciunt, non secus ac purgantia ex ventriculo & intestinis.

III.

UT charta bibula oleo vel aquâ imbuta transmittendis tantum olei, aut aquæ partibus idonea est, cum oleum aquâ permixtum ipsi affunditur; sic jecur semel bile tinctum, renes urinâ, glandulæ cutis, palati, aliæve, sudore, salivâ, vel humoribus analogis madentes iisdem secernendis inserviunt. Quæ per glandulas proprios humores ducunt medicamenta, eorum vel copiam afferunt sanguini, illum alterando, vel eosdem à cæteris ejus partibus segregant: hinc uberius illi per incernicula sua fluunt. Diuretica urinæ copiam augent, sanguinem solvendo si acria, sulphureas sanguinis partes cogendo si acida, acidum ipsum excipiendo si absorbentia sint. Sudorifica humorem è sanguine eliciunt urinæ non absimilem, ut docet Analysis chymica; unde diuretica sæpe evadunt, & diuretica quandoque sudores movent. Vera sudorifica pauca, diaphoretica plurima: illa adversantur, hæc obsequuntur naturæ. Sudor facilius à labore quàm à medicamento, ob musculorum motum. Hysterica fermentum uterinum ex cæteris sanguinis partibus expediunt, & vias ipsi Lib. 2. Prorrhet. parant. Effervescit illud singulis mensibus: unde tenebricosæ vertigines, & reliqui capitis morbi virginibus contingunt circa mensium exitum.

Ruit illud in uteri glandulas, quæ turgidæ venarum orificia comprimunt, & sanguis per arterias fluit, qualis è victimâ, citoque concrescit si mulier valet. Mercurius lymphaticam sanguinis partem agitans salivam copiosiorem reddit: Hinc sputationes crebræ, quas sequitur humor crassior, salivæ analogus, os inflammans & exulcerans, etiam in sanis corporibus. Salivantia catharsim sæpius quam diuresim, aut sudorem moliuntur, propter affinitatem salivæ, & seri inrestinalis. Purgantia sudores non excitant aut salivationem, quia glandulæ primarum viarum prius ad excretionem parantur: salivales aut cutaneæ nequaquam nisi à frictionibus, aut masticatoriis. Opium modicè sumptum sanguini affert copiam roris similis illi, qui conciliat somnum naturalem, idcirco quietem: Immodicè exhibitum furorem & motus convulsivos, demum affectum soporosum parit; adeo mira est Opii vis sanguinem quasi gradatim funditus liquans. A causticis cuti admotis fungosa caro, seu colatorium novum oritur; serum facilius excipit, quod sero primum imbutum sit. Salis alieni mica in glandulis mammarum, aut cutis nidulans, carcinomatis, elephantiasis, herpetisque fœdæ sæpe origo est. Pars veneno infecta, quidquid in sanguine virulenti est, facile secernit. Dubium an ea tolli debeat? Lib 1 de Morb. mul.

IV.

MORBUS fermè omnis à fluidis, nec solidæ partes ex seipsis vitium capiunt. Fluida vel nimium fervent, vel nimium morantur in partibus. Viscerum labes penè omnis ab inflammatione, aut obstructione. Fit illa ab humore devio, cujus motus vel nimius, vel imminutus, vel interceptus. Hæc à materiâ vasa sanguinea, vel meatus & texturam partium occupante. Alterantium classes præcipuæ tres sunt: Calidorum quæ humores perturbantia, caloris aucti, Frigidorum quæ fervorem minuentia, imminuti sensum inferunt: Specificorum quæ sordes abluentia, & abstergentia pristinum statum visceribus, ac humoribus reddunt; Materiam quæ vim evacuantium fugit, sensim edomant, humorem parti dicatum augent, vel explicant: copiosius ille secretus meatus aperit, sordes impactas diluit, à privatis viis ad publicas convehit, vel per obscuras amandat. Hepatica propriè dicenda sunt non quævis aperientia, leves vasorum sanguineorum obstructiones tollere nata, sed quæ cæcos meatus glandularum hepatis, inquinamentis liberant, bilem seu sulphureas sanguinis partes attenuantia, vel à compedibus cæterarum expedientia: Bilis scilicet irruens cum impetu incerniculum suum eluit, & detergit. Cæteri humores id præstare nequeunt cum in proprias bilis vias non penetrent. Idem de cephalicis, splenicis, cæterisque dicendum, quæ partium vitium tollere, easque excrementorum onere pressas levare solent. Qui specifica negant, Corticem Peruvianum, Mercurium, Ipecacuanham, Sulphur, Opium, Corallinam, Staphisagriam, Stibium nusquam norunt. Si medicamentorum vires propius inspicias, omnia specifica sunt. Nonne vacuantium quoque delectus est habendus in variis affectibus? Aliud profecto est vomitum provocare cum Asaro, aliud cum Stibio, Calcantho, Alumine, Ipecacuanha, aut Helleboro albo. Immane quantum discrepat Senna à Tamarindis, Cassia ab Aloe, Rheum à Colocynthide, Scamonium ab Opopanace & Sagapeno; à Mannâ Elaterium, Bryonia, aut Helleborus niger. Cum ex vario con-

ſtent partium ordine, non ſolum vacuant ſed humores alterant, & priſtinum nitorem partibus reſtituunt. Tantum inter ipſa diſcriminis eſt, quantum inter Opiatam ex reſinâ Jalapæ, Croco martis, Myrrhâ, Aquilâ alba, & ſale Abſinthii; ac potionem à Caſſiâ, Mannâ, & ſyrupo Roſarum.

V.

Fernel meth. med. lib. 2. cap. 4.

VENÆ ſectione opportunè adhibitâ, majus præſidium nullum eſt: Sed *in ſecandâ venâ, perinde ac in dijudicandis litibus, facti quam juris quæſtio ſæpe ſit obſcurior.* Sanguis vitæ fons plerumque peccat copiâ, fervore, tenuitate, lentore. Exuperans & plus æquo fervens, aut lentus, tardius movetur, nimium moratur in partibus, calore morbifico eas corripit, aut fluxionibus obruit. Si tenuior ſit, celerius fertur quàm ut ſuis finibus contineatur. Detrahatur ergo per amplum foramen, & largâ manu, ſi præſens quæratur auxilium. Celerius currit ad vas inciſum quia facilius. Qui fluit prior, minori eſt impedimento proximè ſequenti, inde à corde rivus uberior derivatur. Imminutâ plenitudine, celeritas totius ſanguinis augetur in omnibus vaſis. Poſt venæ ſectionem tardius fluit quàm in venæ ſectione, celerius tamen quàm ante, gratâque refrigeratione ſingulas partes recreat. Nimius calor oritur, vel à morâ vel à preſſione partium Sanguinis. Aucto motu recto, lentius; imminuto vehementius efferveſcunt. Nimium à ſe invicem preſſæ deurunt loca; ſic ferventis aquæ ſola preſſio in machinâ Papinianâ oſſa liquat in ſuccum lentum, & ſorbilem. Sanguis debitâ celeritate à venæ ſectione acceptâ, fluidior evadit, facilius ſua recrementa ponit, obſtructiones tollit, rapiens quæ vaſis tenacius hærent, vel eorum cavitatem occupant. In venæ ſectione non tantum ad vas inciſum, ſed ad viciniora citius fertur, unde derivatio antiquis ſapienter inſtituta. Adſunt obices in cerebro tundatur jugularis: ſanguis in arteriis ſummæ arcis celerius fluens, moles evertet ſibi oppoſitas. In anginâ quoque ſuccurrit eadem ſectio propter ſanguinem vehementius irruentem in carotidem externam. Revulſionem prudenter ſtatuerunt à parte oppoſitâ & longiſſimè diſtante. Dolentibus partibus ſuperioribus incidatur ſaphæna. Eadem ſecta ſuppreſſos menſes revocat, uteri impedimenta removens. Pulmo eſt veluti quædam inſula à cæteris partibus diſcreta. Hujus affectus non magis è malleolo, quam è cubito requirunt ſanguinem miſſum; niſi ratione cerebri aut infimi ventris. His ita expoſitis, cum medicamenta morbos mechanicè oppugnare veriſimile ſit, non temerè concludemus.

Ergo morborum curatio ad Mechanicæ leges referenda.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Carolus Bompart.	*M. Daniel Tauvry.*	*M. Ludovicus Labbé.*
M. Nicolaus Andry.	*M. Antonius le Clerc.*	*M. Andraas Enguehard, Profeſſor Regius.*
M. Claudius Dufreſne.	*M. Joannes Poiſſon, Medicus Regis ordinarius.*	*M. Joſephus Thomaſſeau.*

Proponebat Pariſiis LUDOVICUS LEMERY, Pariſinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1697.